

สรุปผลการวิจัย และขอเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การสื่อสาร กับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว โดยข้อมูลจากโครงการ จิตวิทยาสังคมของบริการอนามัยในชนบท (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ในบทที่ ๓ พบผลที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ผลการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ในทางเนื้อหา (๔) ปรากฏว่า

- (๑) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์ในทางเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติวางแผนครอบครัวดังนี้คือ .๒๘ และ .๐๘ ตามลำดับ
- (๒) ตัวแปรทางประชากรกับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติวางแผนครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางเนื้อหา -.๐๕ และ -.๑๓ ตามลำดับ
- (๓) ตัวแปรทางสังคมจิตวิทยา มีความสัมพันธ์ในทางเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการวางแผนครอบครัวเท่ากับ -.๒๘ และ .๒๓
- (๔) ตัวแปรด้านการสื่อสารและความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติวางแผนครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางเนื้อหาเท่ากับ .๒๒ เท่ากัน ทั้งความรู้ด้านสุขภาพและอนามัย และการปฏิบัติวางแผนครอบครัว
- (๕) ส่วนตัวแปรด้านเศรษฐกิจสังคมและการรับสื่อเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติวางแผนครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางเนื้อหาเท่ากับ .๒๗ และ .๑๓ ตามลำดับ

๒. และจากการหาค่าความสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระทั้งหมด กับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยพบว่าตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยมีนัยสำคัญเรียงลำดับได้ดังนี้คือ

- (๑) การอ่านออกเขียนได้
- (๒) การรับหนังสือพิมพ์
- (๓) อาชีพ
- (๔) การเดินทางเข้ากรุงเทพฯ หรือการเปิดสัมพันธภาพวัฒนธรรมเมือง
- (๕) การรับวิทยุ
- (๖) ความทันสมัยด้านสุขภาพอนามัย

โดยทุกตัวแปรอิสระรวมกันอธิบายความรู้ด้านสุขภาพอนามัยได้ในอัตราร้อยละ ๕ (ที่อธิบายได้น้อยเนื่องจากระดับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยมีค่าเพียง ๓ ค่า คือ ๑ = ต่ำ ๒ หมายถึงกลาง ๓ หมายถึงความรู้ด้านสุขภาพอนามัยระดับสูง ค่าที่ได้ออกมาจึงไม่สูงนัก)

๓. ค่าความสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระทั้งหมดกับการปฏิบัติวางแผนครอบครัวพบว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยมีนัยสำคัญเรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ

- (๑) การรับวิทยุ
- (๒) ความสนใจในการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดภาวะเจ็บป่วย
- (๓) สถานภาพในครอบครัว
- (๔) รายได้
- (๕) อาชีพ
- (๖) การเดินทางเข้าจังหวัด หรือการเปิดสัมพันธภาพวัฒนธรรมเมือง
- (๗) การอ่านออกเขียนได้
- (๘) อายุ
- (๙) การรับหนังสือพิมพ์

โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันอธิบายการปฏิบัติวางแผนครอบครัวได้ในอัตราร้อยละ ๕ ซึ่งค่าที่ได้อยู่ในระดับต่ำเพราะค่าของการปฏิบัติวางแผนครอบครัวมีเพียง ๒ ค่า

คือไม่ปฏิบัติวางแผนครอบครัวหรือปฏิบัติมาเกิน ๑๒ เดือน มีค่า = ๑ และปฏิบัติวางแผนครอบครัว มีค่า = ๒

การทดสอบสมมติฐาน

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า

๑. กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะมีความรู้ดีกว่าพวกที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า และผู้ที่เปิดสัมผัสนัดสื่อมวลชนสูงกว่าก็มีความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสูงกว่าผู้ที่เปิดสัมผัสนัดสื่อมวลชนต่ำกว่า ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ ๑
๒. สื่อผสมมีอิทธิพลต่อระดับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติวางแผนครอบครัวมากกว่าการรับสื่อเพียงสื่อเดียวตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ ๒
๓. บุคคลที่มีค่านีทางสังคมจิตวิทยาต่ำกลับมีความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสูงกว่าบุคคลที่มีค่านีทางสังคมจิตวิทยาสูงกว่า ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่เป็นไปในทางตรงข้ามสำหรับการใช้การวางแผนครอบครัว ซึ่งพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือบุคคลที่มีค่านีทางสังคมจิตวิทยาสูงก็มีการใช้การวางแผนครอบครัวสูงกว่าบุคคลที่มีค่านีทางสังคมจิตวิทยาต่ำกว่า
๔. บุคคลที่เปิดสัมผัสนัดวัฒนธรรมเมืองสูงมีความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและการปฏิบัติวางแผนครอบครัวสูงกว่าพวกที่ไม่เคยเดินทางหรือไม่เคยเปิดสัมผัสนัดวัฒนธรรมเมืองเลย ตามสมมติฐานในข้อ ๔

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีช่องว่างในเรื่องของความรู้และการปฏิบัติวางแผนครอบครัวระหว่างคนรวยและคนจนหรือคนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ฉะนั้น ควรมีการกำหนดนโยบายในการใช้สื่อมวลชนเพื่อช่วยลดช่องว่างที่มีอยู่ในสังคมโดยเน้นสื่อมวลชนเป็นตัวเผยแพร่ข่าวสารในแนวนอน (Horizontal line) เพื่อช่วยลดความแตกต่าง "สิทธิที่จะเรียนและรู้" ข่าวสาร นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นตัวเร่ง หรือตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมเพื่อรองรับนโยบายใน

การพัฒนา ตลอดจนกลวิธีที่เหมาะสมในการใช้สื่อมวลชนในขั้นตอนต่าง ๆ เป็นต้นว่าใช้สื่อผสมเข้าช่วยในการรณรงค์ด้านการให้ความรู้และกระตุ้นให้มีการปฏิบัติ

อีกประการหนึ่ง งานวิจัยครั้งนี้ก็เป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่อง "ช่องว่างของความรู้" ต่อไปเพื่อพิสูจน์ให้เกิดความกระจ่างแจ้งชัดเจจนถึงสมมติฐานในเรื่องนี้ เป็นต้นว่า อาจมีการศึกษาในรูปของการทดลองภาคสนามก็จะกระทำได้ โดยทำการควบคุมการไหลเวียนของข่าวสารในเขตทดลองและเขตควบคุม แล้วทำการวัดการเปลี่ยนแปลงของความรู้ โดยทำการวัดทั้งก่อน และหลังการวิจัย เป็นต้น

ประการสุดท้าย เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องข้อมูล ซึ่งในครั้งต่อไปถ้ามีการศึกษาทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับ "ช่องว่างของความรู้" หรือ "ช่องว่างของข่าวสาร" ถ้าได้มีการเปรียบเทียบในเขตเมือง เขตชนบท และการใช้สื่อมวลชนอื่น ๆ ด้วย ตลอดจนการใช้สถิติ Multiple Regression ซึ่งมีลักษณะของการกระจายของตัวแปรมากกว่าการศึกษาในครั้งนี้ หรืออาจใช้เทคนิคทางโปรแกรม Computer เช่น Crossbreak แทน Crosstab ก็อาจจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ได้กระจ่างแจ้งชัดเจนยิ่งขึ้นก็เป็นได้